

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Kenniscentrum InfoMil Handreiking erkende maatregelen

22 februari 2019

Inhoudsopgave

Handreiking erkende maatregelen	3
Handreiking erkende maatregelen	3
Inleiding erkende maatregelen	3
Kort overzicht	4
Energiebesparing in de wet- en regelgeving	7
Energiebesparing en het Activiteitenbesluit	9
De Activiteitenregeling	11
Bijlage 10 bij de Activiteitenregeling	13
Inrichting, huurder en verhuurder	17
Meer informatie	19
equivalent	19
informatie over maatregelenlijsten	19
Toelichting terugverdientijd	20
Afdwingen erkende maatregel	20
Colofon	21

Handreiking erkende maatregelen

Handreiking erkende maatregelen

Dit is de "Handreiking toezicht op erkende maatregelen voor energiebesparing". Het is een gezamenlijk product van een aantal partijen. Dit zijn:

- Ministeries van IenM, EZ en BZK
- VNO-NCW-MKB-NL
- VNG (#1)
- Bevoegde gezagen
- Betrokken branchevereniging

Deze handreiking biedt zowel de toezichthouder als het bedrijfsleven duidelijkheid hoe hij moet voldoen aan de wettelijke plicht om energie te besparen. Deze plicht staat in artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit. De handreiking legt uit hoe de inrichting kan voldoen met de erkende maatregelenlijst. De handreiking heeft geen juridische status, en legt de geldende regelgeving uit in één document.

De handreiking gaat over erkende maatregelensystematiek. Een drijver van een inrichting kan er vrijwillig voor kiezen om te voldoen via de lijst. De drijver mag ook op een andere wijze voldoen.

#1 VNG : Vereniging Nederlandse Gemeenten

Inleiding erkende maatregelen

In het Energieakkoord voor duurzame groei zijn de erkende maatregelen geïntroduceerd. In september 2013 sloot de Sociaal Economische Raad het energieakkoord voor duurzame groei af. Eén van de belangrijke doelstellingen in het akkoord is om met elkaar een extra bijdrage te leveren aan energiebesparing.

De partijen van het akkoord spraken af om het nemen van energiebesparende maatregelen te stimuleren. Het gaat om maatregelen die zich in vijf jaar of minder terugverdienen.

De afspraak was om 'erkende maatregelenlijsten voor energiebesparing' op te stellen. Deze lijsten geven invulling aan een wettelijke verplichting die al sinds 1993 bestaat. Sinds 2008 staat de verplichting in het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Met de erkende maatregel lijsten is het voor bedrijven en instellingen eenvoudiger te voldoen aan de verplichting uit artikel 2.15. Voor bevoegde gezagen is het makkelijker om toe te zien op de verplichting. De verwachting is dat hiermee een hogere energiebesparing mogelijk is. De lijsten met energiebesparende maatregelen leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de doelstelling van extra energiebesparing.

Doel handreiking

Deze handreiking biedt zowel de toezichthouder als het bedrijfsleven duidelijkheid hoe te voldoen aan de wettelijke verplichting om energie te besparen. Dit kan door de erkende maatregel lijsten te gebruiken. De handreiking heeft geen juridische status maar legt de geldende regelgeving uit. Voor meer informatie kunt u terecht bij Kenniscentrum InfoMil.

De handreiking gaat over erkende maatregelensystematiek en het toezicht daarop en is in die zin beperkt. Bovenop de erkende maatregelen is namelijk vaak meer energiebesparing mogelijk. Een bedrijf kan daar voor kiezen. De toezichthouder kan dit niet afdwingen.

De handreiking gaat niet over die situaties waarbij de drijver geen gebruik maakt van de erkende maatregelenpak. Ook gaat de handreiking niet of nauwelijks in op allerlei praktijkcases die ook niet in de regelgeving zijn uitgelegd.

Hoeveel fasering staat artikel 2.15 toe, hoe houd je rekening met lokale omstandigheden, hoe ga je om met aanstaande verhuizingen of aflopende huurcontracten? De handreiking laat zich daar bewust niet over uit. Het was en is aan het bevoegd gezag en de ondernemer om daar goede afspraken over te maken.

Leeswijzer

Het 'Kort overzicht' zet de belangrijkste elementen van de erkende maatregelenpak op een rij. Dit hoofdstuk richt zich vooral op lezers die een snel overzicht willen hebben van de systematiek. Dit zal vooral de ondernemer aanspreken.

'Energiebesparing in de wet- en regelgeving' richt zich op de verschillende uitgangspunten en criteria waarmee ondernemer en toezichthouder rekening moeten houden. Het hoofdstuk geeft uitleg over de van toepassing zijnde wetsteksten in de Wet milieubeheer, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) en het Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling milieubeheer. Dit hoofdstuk is vooral van belang voor de toezichthouder.

'Huurder versus verhuurder', gaat in op de vraag wie moet investeren in de energiebesparing. Dit hoofdstuk bespreekt het begrip inrichting, de vraag wie de drijver van de inrichting is en de *split incentives*.

PDF

Leest u deze handreiking liever in Pdf-formaat? scroll dan naar beneden van de webpagina. Daar ziet u enkele icoontjes (Facebook, Twitter, LinkedIn en PDF) . Door het aanklikken van het rechtse icoontje, wordt een PDF-document gegenereerd.

Informatieblad voor toezichthouders

De handreiking is geen complete handleiding voor toezichthouders. Voor deze doelgroep is een opleidingsmodule en een [document over het bedrijfsbezoek](#) ontwikkeld.

Kort overzicht

Dit hoofdstuk vat de belangrijkste elementen van de erkende maatregelenpak samen en begint met de relevante artikelen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. De relevante regelgeving is in dit hoofdstuk weergegeven.

- [De regelgeving](#)
- [Belangrijke elementen in de erkende maatregelenpak](#)

De regelgeving

Artikel 2.14c Activiteitenbesluit

Deze afdeling is van toepassing op degene die een inrichting type A of een inrichting type B drijft.

Artikel 2.15 Activiteitenbesluit

1. Degene die de inrichting drijft neemt alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder.
2. Het bevoegd gezag kan bij maatwerkvoorschrift een gefaseerde uitvoering van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, toestaan waarbij rekening wordt gehouden met de bedrijfseconomische omstandigheden van de inrichting. Hierbij stelt het bevoegd gezag per maatregel een redelijke termijn vast waarbinnen die maatregel moet zijn uitgevoerd.

3. Als aannemelijk is dat niet wordt voldaan aan het eerste lid, kan het bevoegd gezag degene die de inrichting drijft waarvan het energieverbruik in enig kalenderjaar groter is dan 200.000 kilowatt uur aan elektriciteit of groter is dan 75.000 kubieke meter aardgasequivalenten aan brandstoffen, verplichten om binnen een door het bevoegd gezag te bepalen termijn, onderzoek te verrichten of te laten verrichten waaruit blijkt of aan het eerste lid wordt voldaan.
4. Als uit het onderzoek, bedoeld in het derde lid, blijkt dat niet wordt voldaan aan het eerste lid, neemt degene die de inrichting drijft de in het eerste lid bedoelde maatregelen binnen een door het bevoegd gezag te bepalen redelijke termijn.
5. Het eerste lid is niet van toepassing als het energiegebruik in de inrichting in enig kalenderjaar kleiner is dan 50.000 kilowatt uur aan elektriciteit en kleiner is dan 25.000 kubieke meter aardgasequivalenten aan brandstoffen.
6. Het eerste lid is niet van toepassing op een inrichting waarop de verboden, bedoeld in [artikel 16.5](#) van de wet, betrekking hebben en op een inrichting als bedoeld in [artikel 15.51](#), eerste lid, van de wet.

Artikel 2.16 Activiteitenregeling

Aan [artikel 2.15](#), eerste lid, van het besluit wordt, voor de in bijlage 10 aangewezen typen van energiebesparende maatregelen en aangewezen activiteiten, door degene die de inrichting drijft in ieder geval voldaan als alle maatregelen per aangewezen type en per aangewezen activiteit zijn getroffen voor de bedrijfstak waartoe de inrichting behoort.

Belangrijke elementen erkende maatregelaanpak

Werkingsfeer

1. De besparingsverplichting geldt voor 'drijvers van een inrichting'. In de praktijk is dat iedere bedrijfsmatige activiteit die meer dan 50.000 kWh elektriciteit en of meer dan 25.000 m³ aardgas verbruikt. Deze samenvatting spreekt verder van bedrijven en ondernemers, maar hetzelfde geldt bijvoorbeeld ook voor overheids- en publieke instellingen als gemeentehuizen, scholen en ziekenhuizen.
2. De verplichting om alle energiebesparende maatregelen te nemen die zich binnen vijf jaar terugverdienen geldt niet voor:
 - *Kleine energieverbruikers*: met een jaarlijks elektriciteitsverbruik < 50.000 kWh en jaarlijks verbruik aan aardgasequivalenten van < 25.000 m³.
 - *Type C-inrichtingen*: onder andere IPPC-bedrijven met energie-intensieve installaties.
 - Bedrijven onder het *Europese CO₂-emmissiehandelssysteem* (ETS-bedrijven).
 - Glastuinbedrijven die deelnemen aan het *CO₂-vereveningssysteem*.
3. Aan de verplichting wordt geacht te zijn voldaan:
 - Door *MJA-bedrijven*: een bedrijf met een goedgekeurd en in uitvoering genomen energie efficiëntie plan (EEP). Een MJA-bedrijf wordt getoetst op het eigen EEP.
 - Voor gebouwgebonden maatregelen: in *nieuwbouw* jonger dan X jaar en gebouwen met *energielabel Y* (of beter). Bij de maatregelen die het betreft is dit aangegeven. X en Y worden per sector / branche bepaald (zie van toepassing zijnde maatregelenlijst). X en Y variëren per maatregel en per bedrijfstak.
4. Artikel 2.15 gaat over besparing van energie in welke vorm dan ook. Hoe of door wie de energie is opgewekt (duurzaam of niet, zelf of een ander), doet niet ter zake.

Werking van de erkende maatregelen

5. Extra mogelijkheid:
Ondernemers die vallen onder artikel 2.15, moeten alle maatregelen treffen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Om de uitvoering van deze verplichting te vereenvoudigen zijn er sinds

najaar 2015 erkende maatregelen. Als een onderneming alle op zijn bedrijf van toepassing zijnde, uitvoerbare (zie ook punt 6) erkende maatregelen treft, is voldaan aan de verplichting.

6. Kenmerken van erkende maatregelenlijsten:
- *vrijwillig*: voor ondernemers die de lijst niet gebruiken, verandert er niets ten opzichte van de situatie die tot najaar 2015 gold. De al bestaande verplichting (artikel 2.15) blijft bestaan en de ondernemer kiest zelf met welke maatregelen hij deze invult. Bijvoorbeeld met een energiebesparingsadvies op maat door een adviseur. De toezichthouder controleert of daarmee aan de besparingsverplichting is voldaan.
 - *Erkend*: ondernemers die alle van toepassing zijnde maatregelen toepassen, voldoen automatisch aan de wettelijke verplichting (artikel. 2.15).
 - *Doelgroep*: er zijn nu erkende maatregelenlijsten voor
 - kantoren
 - zorg- en welzijnsinstellingen
 - onderwijsinstellingen
 - metaalbedrijven
 - commerciële datacenters
 - rubber- en kunststofindustrie
 - autoschadeherstelbedrijven
 - hotels en restaurants
 - mobiliteitsbranche
 - sport en recreatie
 - agrarisch
 - levensmiddelenindustrie
 - drukkerijen
 - papier en karton
 - bouwmaterialen
 - verf en drukinkt
 - tankstations en autowasinrichtingen
 - meubels en hout
 - bedrijfshallen
 - detailhandel
 - *Selectie*: de lijst bevat maatregelen, die een rendabele energiebesparing geven. Het is een weergave van de huidige stand van de techniek, doorgerekend op huidige energieprijzen. Periodiek vindt een actualisatie plaats.
 - *Situatiespecifiek*: Bij elke maatregel staat aangegeven wanneer deze van toepassing is, welke maatregelen alleen op een 'natuurlijk moment' hoeven (zoals een verbouwing). Soms zijn alternatieve maatregelen benoemd.
7. Ondernemers bekijken per maatregel van hun sector-/branchelijst in hoeverre deze van toepassing is voor hun bedrijf en dat hangt af van de volgende factoren:
- *Sector*: elke lijst geldt voor bedrijven die vallen binnen de beschreven SBI-codes. De erkende lijst is uitputtend, tenzij bij een lijst is aangegeven dat dit niet het geval is.
 - *Technische randvoorwaarden*: voor de erkende maatregelen zijn technische randvoorwaarden beschreven. Bij een HR-ketel bijvoorbeeld is een technische randvoorwaarde dat condens- en rookgasafvoer mogelijk is. Als dat niet kan, is de maatregel niet van toepassing.
 - *Economische randvoorwaarden*: ook economische randvoorwaarden bepalen of een maatregel van toepassing is. Zo kunnen voor grote gebouwen lagere energieprijzen gelden waardoor maatregelen onrendabel worden. Dat is de reden dat bijvoorbeeld spouwmuurisolatie boven een bepaald gasverbruik niet van toepassing is.
 - *Alternatieve erkende maatregelen*: maatregelen kunnen energetisch invloed op elkaar hebben. Het

is daarom mogelijk dat bepaalde erkende maatregelen niet van toepassing zijn, omdat door het treffen van andere erkende maatregelen de terugverdientijd hoger wordt dan vijf jaar. Erkende maatregelen kunnen op basis hiervan alternatieven zijn van elkaar. Waar relevant is dat per maatregel aangegeven.

- *Natuurlijk moment*: bepaalde maatregelen zullen alleen rendabel zijn als de maatregel op een natuurlijk moment wordt getroffen. Alleen als de ondernemer toch al van plan is het dak te vervangen, is dakisolatie rendabel. Wanneer een natuurlijk moment zich voordoet, is aan de ondernemer. Hij bepaalt wanneer hij het dak vervangt, groot onderhoud pleegt, of renoveert etc. De ondernemer moet zich op dat moment realiseren, dat sprake is van een verplichting op basis van artikel 2.15.
8. *Alternatieve maatregel, die niet op de erkende lijst staat*
Een ondernemer kan een alternatieve maatregel treffen die niet op de lijst van erkende maatregelen staat. Voor de toezichthouder is dan doorslaggevend of de alternatieve maatregel een minstens even grote energiebesparing bereikt. Is dat het geval dan voldoet hij aan de besparingsverplichting. Maatregelen waarbij energie op een duurzame manier wordt opgewekt, gelden niet als alternatieve maatregel. Datzelfde geldt voor een maatregel van een andere activiteit of type. Zo kan een verlichtingsmaatregel nooit een alternatief zijn voor een verwarmingsmaatregel.
 9. *Doelmatige Beheer en Onderhoud (DBO)*
Erkende maatregelen moeten goed beheerd worden om te besparen wat mogelijk is. Bij erkende maatregelen kan daarom zijn aangegeven welk onderhoud en beheer nodig is. Wie dat niet doet, voldoet niet aan artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit. Het gaat bijvoorbeeld over het goed afstellen van installaties. Voor zowel bedrijven als toezichthouder ontstaat zo duidelijkheid, wat het toezicht op beheer en onderhoud bij erkende maatregelen inhoudt. De toezichthouder kan hierop handhaven.
 10. *Huurpanden ("split incentives")*
Bij huurpanden bepaalt het bevoegd gezag wie de 'drijver van de inrichting' is. Dat hangt af van de vraag wie (op basis van bijvoorbeeld het huurcontract) bevoegd is de energiebesparende maatregelen te treffen: verhuurder, huurder of een combinatie. Bij een combinatie wordt de verhuurder aangesproken op gebouwgebonden en de huurder op proces-gebonden maatregelen. Soms moeten huurder en verhuurder nieuwe afspraken maken.
 11. *Uitvoeringstermijn maatregelen*
De toezichthouder kan met de ondernemer afspraken maken over het stellen van 'redelijke termijnen', dat wil zeggen de *fasering* van maatregelen, om *beter rekening* te houden met bedrijfseconomische omstandigheden (zoals beperkte financieringsmogelijkheden), aanstaande natuurlijke momenten of split incentives.

Met de invoering van de erkende maatregelenpak is, naar de overtuiging van de betrokken partijen, een goed middel tot energiebesparing geïntroduceerd. De aanpak gebruiken om daarmee invulling te geven aan de energiebesparingsverplichting, is dan ook zeer aan te bevelen. Bedrijven kunnen daarnaast –vrijwillig– ook extra energiebesparende maatregelen treffen. Bedrijven kunnen ook kiezen voor een eigen invulling van de energiebesparingsverplichting.

Het bevoegd gezag houdt dan 'gewoon' toezicht op basis van artikel 2.15, maar dan zonder de erkende maatregelenpak. Dit laatste geldt ook als uit de praktijk blijkt dat een ondernemer toch niet volgens de erkende maatregelenpak handelt. Dan kan het bevoegd gezag na overleg met de ondernemer besluiten de ondernemer op artikel 2.15 aan te spreken.

Energiebesparing in de wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving reikt verschillende uitgangspunten en normen aan. Hier houdt de toezichthouder rekening mee bij toezicht en handhaving op energiebesparing. Dit onderdeel richt zich op deze punten. Het geeft een uitleg over de van toepassing zijnde wetteksten in de Wet milieubeheer, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, het Activiteitenbesluit en de -regeling.

Het gaat vooral om:

- [Artikel 1.1](#) van de Wabo en [artikel 1.1](#) van de Wet milieubeheer
- [Artikel 1.10](#), [artikel 2.1](#), [artikel 2.14c](#) en [2.15](#) van het Activiteitenbesluit
- [Artikel 2.16](#) en [bijlage 10](#) bij de Activiteitenregeling

De Handreiking gaat dieper in op de relevante wetteksten bij de volgende onderdelen:

- [Het Activiteitenbesluit](#)
- [De Activiteitenregeling](#)
- [Bijlage 10 bij de Activiteitenregeling](#)

Voor overzicht in de energiewetgeving gaat u naar de website van het [Platform Duurzame Huisvesting](#). Het Platform biedt daar het [Kompas Energiewetgeving Gebouwen aan](#). Dit handige hulpmiddel geeft overzicht in de complexe energiewetgeving. U ziet precies welke wetten en regels van toepassing zijn op bestaande utiliteitsgebouw(en).

Energy Efficiency Directive

De EED (de Europese Energie-Efficiency Richtlijn) gaat onder meer over de verplichting voor ondernemingen om een energie-audit uit te voeren. Nederland heeft deze plicht geregeld in de [Tijdelijke regeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie](#). Meer over de EED kunt u lezen op de pagina: [Kansen voor energie efficiency met nieuwe richtlijn](#) op de website van RVO. Op deze pagina vindt u ook een stappenplan.

De EED en de energiebesparingsverplichting uit het Activiteitenbesluit zijn los van elkaar staande regelingen. De EED betreft een auditverplichting. Dus het in kaart brengen van de mogelijke energiebesparende maatregelen. Het Activiteitenbesluit bepaalt het daadwerkelijk treffen van de maatregelen. Het voldoen aan de auditverplichting uit de EED ontslaat een bedrijf of instelling niet van de plicht uit het Activiteitenbesluit. Andersom is dat ook niet het geval. Het bevoegd gezag kan wel besluiten een [gedeeltelijke vrijstelling](#) te geven.

De verplichting van de energie-audit vervalt als de drijver een energiebesparingsonderzoek heeft laten uitvoeren zoals gesteld in artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit. Dit is geregeld in artikel 7 van de [implementatieregeling](#). Deze handreiking gaat niet in op de werking van de EED. Op deze pagina vindt u ook een werkinstructie.

De EED gaat ook in op vervoersmanagement. Hier kunt u meer over lezen in de [Handreiking Vervoermanagement \(november 2017\)](#).

Vervoersmanagement

Energiebesparing op vervoer is geen onderdeel van het Activiteitenbesluit. Wel kunt u meer over het onderwerp lezen op onze [webpagina over dit onderwerp](#).

Vervoermanagement is het op een efficiënte wijze organiseren van het verkeer en vervoer van bedrijven en instellingen. Vervoermanagement moet de milieugevolgen van alle verkeer en vervoer van en naar 'de inrichting' (een bedrijf, een industrieterrein, een school of ziekenhuis) zo veel mogelijk terugdringen. Het gaat dan om alle zakelijke verkeer, van werknemers, bezoekers, zakelijke klanten en

goederen.

Energiebesparing en het Activiteitenbesluit

Dit onderdeel gaat in op de energiebesparingsverplichting in het Activiteitenbesluit. Aan de orde komen:

- [Energiebesparingsverplichting](#)
- [Uitzondering van de besparingsverplichting](#)
- [Fasere realisatie maatregelen](#)
- [Zorgplicht](#)

Op de pagina [Bijlage 10 bij de Activiteitenregeling](#) vindt u voor de verschillende branches de erkende maatregelen.

Energiebesparingsverplichting

De drijver van een inrichting moet alle maatregelen die zich in 5 jaar of korter terugverdienen doorvoeren. Dit is een verplichting uit het Activiteitenbesluit en is een vertaling van de uitgangspunten van de Wabo en de Wet milieubeheer. In de afdeling 2.6 Energiebesparing van het Activiteitenbesluit is [artikel 2.14c](#) en [artikel 2.15](#) opgenomen. Deze artikelen bepalen de eisen aan energiebesparing.

Artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit gaat over besparing van energie in welke vorm dan ook. De wijze van opwekking (duurzaam of niet) of door wie (door de drijver van de inrichting zelf of door energieleverancier), maakt niet uit. De te treffen maatregelen zijn dan ook alleen energiebesparende maatregelen. Duurzame energiemaatregelen (voor het opwekken van energie) zijn geen verplichting op basis van artikel 2.15. Ze zijn dan ook geen alternatief voor energiebesparende maatregelen.

De energiebesparingsverplichting van artikel 2.15 is alleen van toepassing op degene die inrichtingen van het type A of B drijft. Voor type C gelden de verplichtingen in de Wabo-vergunning. Het gaat daarbij om de inrichtingen die middelgrote energieverbruiker of grootverbruiker van energie zijn. Het jaarlijkse energieverbruik van de inrichting bepaalt vervolgens of het bedrijf aan de energiebesparingsverplichting moet voldoen. De eis geldt voor inrichtingen die onder de volgende categorieën vallen:

- Middelgrote energieverbruiker: inrichting met een elektriciteitsverbruik in enig kalenderjaar van 50.000 kWh tot 200.000 kWh **of** een verbruik van *aardgasequivalenten* (#2) in enig kalenderjaar van 25.000 m₃ tot 75.000 m₃.
- Grootverbruikers van energie: inrichting met een elektriciteitsverbruik in enig kalenderjaar van minimaal 200.000 kWh **of** een jaarlijks gebruik van aardgasequivalenten van minimaal 75.000 m₃.

Het Activiteitenbesluit spreekt van de 'drijver van de inrichting'. Wie uiteindelijk welke maatregelen doorvoert kan afhankelijk zijn van de situatie. Bijvoorbeeld de eigenaar of de huurder van het pand. Zie de uitleg bij het onderdeel ['Inrichting, huurder en verhuurder'](#).

Uitzondering van de besparingsverplichting

Voor bepaalde inrichtingen is de energiebesparingsverplichting van artikel 2.15 wettelijk niet van toepassing:

- Kleinverbruikers van energie: inrichtingen met een jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 50.000 kWh **en** een jaarlijks verbruik aan aardgasequivalenten van minder dan 25.000 m₃.
- Type C-inrichtingen: inrichtingen die activiteiten uitvoeren die in bijlage 1 en onderdeel B en C van het Besluit omgevingsrecht (hierna: Bor) staan, zijn aangewezen als omgevingsvergunningplichtig. Dit zijn onder meer zogenoemde IPPC-bedrijven met zeer energie-

intensieve industriële installaties. In de omgevingsvergunning worden wel eisen voor energiebesparing opgenomen, maar niet volgens artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit. De basis hiervoor ligt in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

- ETS-ondernemingen: inrichtingen die onder het Europese CO₂-emissiehandelssysteem (ETS-bedrijven) vallen.
- Glastuinbedrijven die deelnemen aan het CO₂-vereveningssysteem.

Naast deze wettelijke uitzonderingen geldt ook dat bedrijven of instellingen die deelnemen aan de Meerjarenafspraken energiebesparing (MJA₃) worden geacht tijdens de looptijd te voldoen aan artikel 2.15. Voorwaarde is dat ze een goedgekeurd en in uitvoering energie-efficiëntie plan (EEP) hebben.

In het Energieakkoord is afgesproken dat voor deelnemers aan de meerjarenafspraken energie (MJA) de huidige MJA-systematiek van kracht blijft. Deelnemers binden zich aan:

- het opstellen en uitvoeren van een energie-efficiëntieplan
- het nemen van maatregelen met een terugverdientijd kleiner dan of gelijk aan vijf jaar

Daarmee voldoen ze aan de energiebesparingsverplichting. De lijst is voor hen niet van toepassing. Ze kunnen deze wel als een inspiratiebron gebruiken bij onder meer het opstellen van het 4-jarlijkse energie-efficiëntieplan.

Fasere realisatie maatregelen

Het bevoegd gezag of de omgevingsdienst kan (maar hoeft niet) een gefaseerde uitvoering vastleggen. De drijver kan dit verzoek zelf doen. De fasering komt dan in een maatwerkvoorschrift.

In overleg met de ondernemer wordt deze fasering vastgelegd door de tijdstippen van uitvoering te benoemen. Ook al gaat het hier om maatregelen die altijd rendabel zijn. Het kopje 'Natuurlijke en zelfstandige momenten' bij onderdeel Bijlage 10 bij de Activiteitenregeling, gaat in op de situatie waarbij maatregelen soms (op natuurlijke momenten) rendabel zijn. Zo kan het bevoegd gezag rekening houden met:

- **Bedrijfseconomische omstandigheden:** het kan daarbij gaan om de financiële situatie van een inrichting waardoor aantoonbaar fasering van de maatregelen nodig is. Bijvoorbeeld de situatie dat een bedrijf geen krediet krijgt van zijn financier. Ook kan het gaan om zogenoemde split incentives. Wellicht hebben huurder en beheersorganisatie tijd nodig om afspraken te maken over het treffen van de besparingsmaatregelen. En ook over de eventuele consequenties die de maatregelen kunnen hebben voor de huurovereenkomst. Zie de uitleg bij het onderdeel Inrichting, huurder en verhuurder. Het faseren kan niet gebruikt worden om het nemen van maatregelen telkens vooruit te schuiven. Omstandigheden die ontstaan bij doorlopend slecht management vallen niet onder de hier bedoelde 'bedrijfseconomische omstandigheden'.
- **Investerings- en vervangingsmomenten:** het gaat er om aan te sluiten bij bekende natuurlijke momenten in de bedrijfsvoering zoals regelmatig onderhoud en renovaties. Ook al is een maatregel rendabel (terugverdientijd niet langer dan vijf jaar), de uitvoering van de maatregel is vaak goedkoper door aan te sluiten bij natuurlijke momenten. Het bevoegd gezag mag hier rekening mee houden.

Het stellen van termijnen voor de realisatie is een aandachtspunt en is afhankelijk van de situatie. De ondernemer levert een planning aan van de tijdstippen waarop hij de te nemen maatregelen doorvoert.

Het bevoegd gezag beoordeelt deze planning en geeft wel of geen goedkeuring. In een

maatwerkvoorschrift wordt per uitgestelde maatregel een redelijke termijn gezamenlijk vastgesteld en vastgelegd. Het bevoegd gezag communiceert de fasering aan de ondernemer die vervolgens verantwoordelijk is voor de uitvoering. Het bevoegd gezag controleert regelmatig of de maatregelen zijn genomen. Daarbij is van belang of de vastgestelde tijdstippen van uitvoering ver uit elkaar liggen.

Zorgplicht

Het Activiteitenbesluit bevat een algemeen zorgplichtbeginsel ([artikel 2.1](#)) voor de 'drijver van de inrichting': er moet binnen een inrichting een doelmatig gebruik van energie plaatsvinden. De besparingsverplichting is in artikel 2.15 uitputtend geregeld (omdat artikel 2.15 zowel klein-, midden-, en grootverbruikers noemt). Door die uitputtendheid is het niet mogelijk (aanvullende) maatwerkvoorschriften te stellen op basis van de zorgplicht (zelfs niet voor kleinverbruikers). Een uitzondering is de situatie waarbij er sprake is van 'evidente energieverspilling' (overduidelijke verspilling).

Energiebesparende maatregelen voor vervoer zijn geen onderdeel van het Activiteitenbesluit en de erkende maatregelensystematiek. Dit omdat het Activiteitenbesluit zich richt op het begrip inrichting. Vervoer is geen onderdeel van de inrichting. De Handreiking Vervoermanagement (november 2017) geeft wel inzicht in de wijze waarop invulling te geven aan de Zorgplicht van Wm en het Activiteitenbesluit.

#2 aardgasequivalenten

het begrip equivalent is vooral van belang voor bedrijven die verwarming door restwarmte of stadsverwarming gebruiken.

De Activiteitenregeling

Deze paragraaf gaat in op de Activiteitenregeling. De Activiteitenregeling is een uitwerking van het Activiteitenbesluit. Het omschrijft hoe de drijver van de inrichting kan voldoen aan de energiebesparingsverplichting uit het Activiteitenbesluit. Aan de orde komen:

- Erkende maatregelen
- Gelijkwaardige alternatieve maatregelen
- Doelmatig beheer en onderhoud

Erkende maatregelen

In afdeling 2.5, 'Energiebesparing' van de Activiteitenregeling is [artikel 2.16](#) opgenomen. Het verwijst naar de erkende maatregelen voor energiebesparing. In [bijlage 10](#) bij de Activiteitenregeling zijn de erkende maatregelen opgenomen. Hiermee kan de drijver aan de energiebesparingsverplichting voldoen. Alle erkende maatregelen voor energiebesparing hebben op het niveau van hun bedrijfstak een terugverdientijd van vijf jaar of minder. Door het treffen van alle erkende maatregelen voor een bepaalde bedrijfstak voldoet een inrichting aan de energiebesparingsverplichting.

Het toezicht beperkt zich dan tot het vaststellen of de erkende maatregelen inderdaad zijn getroffen, juist worden uitgevoerd en beheerd en onderhouden. Voor ondernemers die de erkende maatregelenlijst niet gebruiken, verandert er niets ten opzichte van de situatie die tot najaar 2015 gold. De al bestaande verplichting uit [artikel 2.15](#) blijft bestaan. Kortom, bij ondernemers die er voor kiezen geen gebruik te maken van de maatregelenlijst, houdt het bevoegd gezag toezicht volgens artikel 2.15.

De erkende maatregelen uit artikel 2.16 van de Activiteitenregeling zullen periodiek geactualiseerd worden.

Gelijkwaardig Alternatieve maatregelen

Het kan zijn dat een ondernemer voor één van de maatregelen toch kiest voor een gelijkwaardige alternatieve maatregel. Om welke reden dan ook.

Een gelijkwaardig alternatief is geen erkende maatregel. Het is een maatregel die gelijkwaardig of beter is binnen die activiteit of dat type maatregel. Een alternatieve maatregel voor verlichting, kan alleen maar vervangen worden door een andere verlichtingsmaatregel. Vervangen voor bijvoorbeeld een verwarmingsmaatregel is niet mogelijk.

Een drijver van een inrichting kan kiezen voor andere energiebesparende maatregelen dan de erkende maatregelen (uit bijlage 10 bij de Activiteitenregeling). De getroffen maatregel voldoet dan aan het doelvoorschrift in het Activiteitenbesluit en is gelijkwaardig (of zelfs beter) dan de erkende maatregelen. Het staat de drijver daarbij vrij om te kiezen voor energiebesparende maatregelen die een langere terugverdientijd hebben dan 5 jaar. Het gaat namelijk niet om de terugverdientijd, maar om de hoeveelheid energie die de inrichting bespaart.

Deze keuzes zijn de eigen verantwoordelijkheid van de drijver van de inrichting. Vooraf hoeft de drijver geen toestemming van het bevoegd gezag te vragen. Het is wel nuttig om discussie achteraf te voorkomen. Bij twijfel aan de gelijkwaardigheid van de maatregel gaan het bevoegd gezag en de ondernemer met elkaar in gesprek. Hierbij bekijken ze de technische achtergrondinformatie van de maatregel.

Als het bevoegd gezag meent dat de maatregel niet gelijkwaardig is aan de erkende maatregel, is het aan het bevoegd gezag om dat aannemelijk te maken. De drijver overhandigt daartoe de van toepassing zijnde beschikbare informatie aan het bevoegd gezag.

Door het toepassen van gelijkwaardige alternatieve maatregelen wijkt de drijver af van bijlage 10 bij de Activiteitenregeling. Daarmee is niet meteen de erkende maatregelenaanpak van tafel. Eventuele discussie gaat alleen over deze ene alternatieve maatregel.

Doelmatig beheer en onderhoud

De maatregelen voor doelmatig beheer en onderhoud (DBO) zijn een belangrijk onderdeel van het toezicht op erkende maatregelen voor energiebesparing. Aandacht voor dergelijke maatregelen borgt 'het succes' van de erkende maatregel. Hierdoor wordt de energiebesparing daadwerkelijk bereikt en verdient de investering zich echt terug.

De ondernemer moet alle getroffen energiebesparende maatregelen juist gebruiken en onderhouden. DBO-maatregelen zijn eigenlijk bijbehorende maatregelen van de erkende maatregelen. Ze geven aan hoe de erkende maatregel te beheren en te onderhouden.

De kennisbank Energiebesparing en Winst bevat alle erkende maatregelen (de beschrijving is uitgebreider dan in bijlage 10 bij de Regeling). De DBO-maatregelen zijn ook opgenomen in de database als onderdeel van de erkende maatregelen. De DBO-maatregelen zijn in overleg met het bedrijfsleven en het bevoegd gezag opgesteld.

De toezichthouder neemt DBO mee in zijn oordeel over naleving van de energiebesparingsverplichting. Uiteraard hoort ook een gelijkwaardige alternatieve maatregel doelmatig beheerd en onderhouden te worden. Anders dan bij de erkende maatregelen is niet vooraf vast te stellen hoe DBO er bij deze alternatieve maatregel uit ziet. Vooraf is nu eenmaal niet bekend welke alternatieve maatregelen de drijver zal treffen.

De lijst met DBO-maatregelen kunt u vinden op de pagina "Erkende maatregelen" onder de kop "Doelmatig beheer en onderhoud (DBO)".

Hier vindt u een volledige lijst met DBO-maatregelen en de DBO-maatregelen per bedrijfstak.

Bijlage 10 bij de Activiteitenregeling

De erkende maatregelen voor energiebesparing hebben tot doel om op een eenvoudige en praktische manier energiebesparing te bereiken. Het geeft de drijver en het bevoegd gezag meer duidelijkheid over de gewenste bescherming van het milieu.

De erkende maatregelenlijst is in samenwerking tussen vertegenwoordigers van het bevoegd gezag, de omgevingsdiensten en koepel- en brancheorganisaties tot stand gekomen. Hierbij waren ook de uitvoeringsorganisaties van de ministeries IenW, EZK en BZK betrokken.

Voor bepaalde bedrijfstakken zijn er erkende maatregelen voor energiebesparing:

- Metalelektro en MKB-metaal
- Autoschadeherstelbedrijven
- Rubber- en kunststofindustrie
- Commerciële datacentra
- Gezondheids- en welzijnszorginstellingen
- Kantoren
- Onderwijsinstellingen
- Automotive
- Horeca
- Agrarisch
- Detailhandel en supermarkten
- Sport en recreatie
- Voedingsmiddelen
- Drukkerijen
- Papier en karton
- Bouwmaterialen
- Verf en drukinkt
- Tankstations en autowasinrichtingen
- Meubels en hout
- Bedrijfshallen
- Detailhandel

De energiebesparingsverplichting uit het Activiteitenbesluit is in de Activiteitenregeling uitgewerkt. De detailinformatie is in bijlage 10 bij de Activiteitenregeling opgenomen en bevat op hoofdlijnen informatie over:

- De reikwijdte van de lijsten (voor welke inrichtingen zijn de maatregelen van toepassing), via SBI-codes (Standaard BedrijfsIndeling).
- De activiteiten en typen maatregelen die van toepassing zijn (in een tabel).
- De erkende maatregelen in relatie tot technieken (in een uniform format).
- De bijlage van de Regeling bevat alleen de juridisch noodzakelijke tekst. In de Kennisbank Energiebesparing en Winst zijn de erkende maatregelen uitgebreider en toegankelijker beschreven.

Dit onderdeel gaat in op de volgende onderwerpen.

- Reikwijdte van de erkende maatregelenlijsten

- Activiteiten en typen maatregelen
- Format van de maatregelen in bijlage 10 bij de Activiteitenregeling

Reikwijdte van de erkende maatregelenlijsten

De maatregelenlijsten gelden per sector. Bijlage 10 bij de Activiteitenregeling beschrijft deze sectoren op hoofdlijnen. Bij de indeling van deze bedrijven worden veelal SBI-codes gebruikt. Deze zijn aangegeven in bijlage 10.

De erkende maatregelenlijst is een uitputtende lijst. Behalve als bijlage 10. uitdrukkelijk aangeeft dat dit niet het geval is. Als de ondernemer alle maatregelen uit de lijst treft en deze maatregelen goed beheert en onderhoudt, dan voldoet hij aan artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit.

Bij het volgen van de erkende maatregelensystematiek voldoet de drijver aan zijn verplichting. Voor activiteiten die niet in de lijst staan, kan het bevoegd gezag geen maatregelen verlangen. Bij het opstellen van de maatregelenlijst bleek dat dan voor deze activiteiten geen maatregelen beschikbaar zijn die door de branche in vijf jaar terug te verdienen zijn. Dit wil niet zeggen dat het voor individuele ondernemers niet aantrekkelijk kan zijn om ook andere maatregelen te treffen. Dit is vrijwillig en kan het bevoegd gezag niet afdwingen.

Activiteiten en typen maatregelen

De erkende maatregelen zijn meestal gekoppeld aan activiteiten, met dezelfde indeling als in het Activiteitenbesluit.

Voor gebouwgebonden maatregelen (met uitzondering van ruimteverwarming met een stookinstallatie) en enkele bedrijfstakspecifieke maatregelen zijn geen geschikte (bestaande) activiteiten in het Activiteitenbesluit genoemd. Daarom zijn naast het koppelen aan activiteiten ook maatregelen gekoppeld aan 'typen maatregelen'. Dit zijn maatregelen voor:

- Gebouwschil (zoals spouwmuurisolatie)
- Ruimteventilatie
- Ruimteverwarming
- Ruimteverlichting
- Buitenverlichting
- Warm tapwater
- Faciliteiten (zoals een persluchtcompressor, koelinstallatie of serverruimte)
- Perluchtinstallatie
- Processen (zoals gieten of harden)
- Roltrapsysteem
- Serverruimte
- Informatie en communicatietechnologie
- Zwembassin
- Warm tapwatervoorziening, niet zijnde stookinstallatie

Format van de maatregelen in bijlage 10 bij de Activiteitenregeling

Maatregelen en technieken

Er is een onderscheid tussen maatregelen en technieken. Er kunnen meerdere technieken bij een maatregel horen. Een maatregel is bijvoorbeeld *het beperken van het geïnstalleerd vermogen van buitenverlichting*.

De techniek waarmee deze maatregel bereikt kan worden is *het toepassen van een Led-lamp in bestaande armatuur of het toepassen van een natriumlamp in bestaande armatuur*. Het aanbieden van meerdere technieken om dat doel te bereiken, past goed bij de keuzevrijheid die de ondernemer heeft om doeltreffend aan te sluiten bij de bedrijfsvoering.

Om de gewenste energiebesparing te behalen, zijn per techniek uitgangspunten genoemd. Het gaat om:

- Referentiesituatie
- Technische randvoorwaarde
- Economische randvoorwaarde
- Zelfstandige en natuurlijke momenten
- Alternatieve erkende maatregel
- Bijzondere situaties

Uitgangssituatie op basis van referentietechniek

De technieken zijn doorgerekend ten opzichte van de uitgangssituatie: de te vervangen 'onzuinige' technieken of de te voorkomen of te beperken situaties. Een voorbeeld van zo'n situatie is een bedrijfshal die alleen vorstvrij wordt gehouden en 4 °C blijft. Hier hoeft de ondernemer geen maatregelen te treffen. Dat is anders als deze hal continu 17 °C is.

Omdat de stookkosten lager zijn in de eerste situatie is de energiebesparing ook lager. De genoemde uitgangssituatie is dan 'Binnentemperatuur is tijdens stookseizoen en tijdens werktijden minimaal 17 °C en totaal bruto verwarmd vloeroppervlak is minimaal 150 m².'

De uitgangssituatie kan ook een bepaalde techniek zijn. Bijvoorbeeld de techniek 'ledlamp in bestaande armatuur toepassen'. Deze bespaart meer energie als de huidige techniek een gloeilamp is. Niet als de te vervangen techniek een spaarlamp is. De genoemde uitgangssituatie is dan 'gloeilamp is aanwezig'.

Een aantal gevallen benoemt per techniek meer uitgangssituaties. Als al deze uitgangssituaties bij het bedrijf van toepassing zijn, dan moet het bedrijf alle 'bijbehorende' energiebesparende technieken treffen.

Technische en economische randvoorwaarden

In het format van de erkende maatregelenlijst beschrijft technische en economische randvoorwaarden.

Technische randvoorwaarden

Voor de erkende maatregelen zijn (waar nodig) technische randvoorwaarden beschreven. Bijvoorbeeld voor het installeren van een HR-ketel is een technische randvoorwaarde dat condens- en rookgasafvoer mogelijk is. Als het aanleggen van de afvoer onmogelijk is, dan is de maatregel voor de ondernemer niet van toepassing.

Economische randvoorwaarden

Ook economische randvoorwaarden bepalen of een maatregel van toepassing is. Zo kunnen voor grote gebouwen lagere energieprijzen gelden. Hierdoor is een bepaalde maatregel niet rendabel. Per maatregel is dan vastgelegd dat de maatregel alleen geldt voor gebouwen kleiner dan X vierkante meter. X varieert per bedrijfstak en per maatregel.

Natuurlijke en zelfstandige momenten

Sommige maatregelen zijn alleen rendabel bij een natuurlijk moment.

Bij 'vervangen van conventionele armaturen met fluorescentielampen voor verlichting door armaturen met LED-lampen' is de totale verlaging van energiekosten hoger als er toch al nieuwe verlichting nodig was. Bijvoorbeeld omdat ze aan vervanging toe waren of omdat de ondernemer gaat verbouwen waarbij

hij de oude verlichting uit het plafond verwijdert.

Het moment van gevelonderhoud, is een natuurlijk moment. De investeringskosten van een energiebesparende maatregel zijn op een natuurlijk moment vaak lager. De ondernemer moet dan namelijk toch al investeringskosten maken. Bij een natuurlijk moment zijn daarom bij het bepalen van de verlaging van de energiekosten alleen de meerkosten van maatregelen meegenomen. Als de maatregel alleen op een natuurlijk moment rendabel is, dan is dat bij die maatregel aangegeven. De drijver hoeft deze alleen op een natuurlijk moment te treffen.

Een natuurlijk moment in een inrichting doet zich voor als de drijver een gepland of ongepland investeringsmoment heeft. Geplande investeringsmomenten zijn bijvoorbeeld:

- Regulier preventief onderhoud (periodiek onderhoud van installaties en technieken).
- Groot preventief onderhoud (zoals het stilleggen van productieprocessen).
- Oprichten, uitbreiden en/of veranderen van installaties en activiteiten binnen een inrichting (zoals nieuwbouw, uitbreiding bedrijfsactiviteiten, wijzigen bedrijfsformules).
- Wijzigingen van eigendom en/of in bedrijf nemen van een gebouw (als de nieuwe eigenaar bij verhuizing, verkoop of aankoop van gebouwen het pand verbouwt of nieuwe apparatuur of machines plaatst).

Ongeplande investeringsmomenten zijn bijvoorbeeld het defect raken van installaties en technieken waardoor vervanging of reparatie nodig is.

De drijver van de inrichting is het beste op de hoogte of sprake is van een natuurlijk moment. Daarom benoemt hij wanneer deze zich voordoen in zijn bedrijfsvoering en welke situaties als ongeplande natuurlijke momenten te bestempelen zijn. Op dat moment treft de drijver de erkende maatregel voor energiebesparing.

Het bevoegd gezag kan hier met de drijver van de inrichting hier afspraken over maken. Als ondanks de afspraak een gepland onderhoud, een verbouwing of anderszins niet doorgaat, dan vervalt het natuurlijk moment en daarmee ook de afspraak.

Heeft een ondernemer zich in het verleden niet aan afspraken zoals deze gehouden, dan kan dit een reden zijn om de afspraken over natuurlijke momenten in maatwerkvoorschriften vast te leggen. Bij (ver)bouwen met bouwvergunning, kan het bevoegd gezag bij verlening van de bouwvergunning de drijver aanspreken op het nemen van energiebesparende maatregelen.

Naast de 'natuurlijke momenten' spreekt de Activiteitenregeling ook van 'zelfstandige momenten'. Dit houdt in dat een maatregel zich op elk moment terugverdient binnen 5 jaar, ook als er geen sprake is van een natuurlijk moment.

Als op korte termijn een natuurlijk moment aankomt, kan de (toch al rendabele) maatregel goedkoper. Het is dan redelijk dat het bevoegd gezag hiermee rekening houdt.

In bijlage 10 van de Activiteitenregeling is het moment van realisatie, natuurlijk of zelfstandig moment, per erkende maatregel aangegeven.

Alternatieve erkende maatregelen

Voor een bedrijfstak kunnen er erkende energiebesparende maatregelen zijn. Als de drijver deze maatregelen neemt, kan dat ertoe leiden dat andere erkende maatregelen zich niet langer in vijf jaar terugverdienen. In bijlage 10 van de Activiteitenregeling is in ieder format per branche (bij "Alternatieve erkende maatregel") aangegeven voor welke erkende maatregelen dit effect optreedt.

Maatregel A (titelmaatregel), verdient zich niet in 5 jaar terug als maatregel B is getroffen. In de lijst staat

maatregel B dan als alternatieve erkende maatregel genoemd van maatregel A. Dit ligt in lijn met de besparingsverplichting uit het Activiteitenbesluit. Die verplichting stelt dat alleen maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder hoeven te worden getroffen. Alternatieve maatregelen zijn overigens niet altijd andersom ook een alternatief van elkaar. Bij maatregel B hoeft A niet meer. Maar bij maatregel A kan het zijn dat B nog wel rendabel is.

Let wel, er is een onderscheid tussen 'alternatieve **erkende** maatregelen' en 'gelijkwaardige alternatieve maatregelen'. De betekenis en het daarbij horende beoordelingsproces is nadrukkelijk verschillend. Een *alternatieve erkende maatregel* is een erkende maatregel die een alternatief is voor een andere erkende maatregel. Een gelijkwaardig *alternatieve maatregel* is een energiebesparende maatregel en staat niet in bijlage 10 van de Activiteitenregeling benoemd en is dus geen erkende maatregel. Onder de kop 'alternatieve maatregelen' van het onderdeel de Activiteitenregeling kunt u hier meer over lezen.

Bijzondere omstandigheden

Naast het Activiteitenbesluit stelt ook de technische bouwregelgeving eisen aan energiezuinigheid bij nieuw te bouwen gebouwen. Het gaat om het Bouwbesluit 2012 en het Besluit energieprestatie gebouwen. In bijlage 10 bij de Activiteitenregeling is bij een aantal maatregelen bij het aspect 'Bijzondere omstandigheden' aangegeven dat sprake kan zijn van een situatie waarin de maatregel als getroffen kan worden beschouwd. Dit kan het geval zijn bij een bepaald energielabel of vanaf een bepaald bouwjaar.

Het Bouwbesluit 2012 (artikel 5.2) bevat voorschriften voor de energieprestatiecoëfficiënt. Ieder nieuw gebouw voldoet hieraan bij oplevering.

Het Besluit energieprestatie gebouwen kent een energielabel dat bij verkoop of huur aan de koper of huurder moet worden overhandigd. Dit energielabel is 10 jaar geldig.

De toezichthouder kan aannemen dat de gebouwgebonden maatregelen aanwezig zijn als:

- Als sprake is van nieuwbouw en het gebouw dus aan de energieprestatienorm voldoet.
- Een energielabel beschikbaar is dat minder dan 10 jaar oud is.

Zo geldt bijvoorbeeld in de kantorensector dat de maatregel 'Warmte- en koudeverlies via buitenmuur beperken' wordt geacht te zijn getroffen als sprake is van minimaal energielabel C of bij nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna.

Dergelijke uitzonderingen gelden alleen voor maatregelen die ingrijpen op de gebouwschil of gebouwgebonden maatregelen als verwarmen, isoleren, koelen, verlichten, warm tapwater en ventileren. Verder geldt de uitzondering alleen voor het gebouw waarop het energielabel of waarop de energieprestatiecoëfficiënt betrekking heeft. Voor de overige gebouwen van de inrichting is de uitzondering niet van toepassing.

Zoals bij alle energiebesparende maatregelen geldt voor de gebouwgebonden maatregelen dat de ondernemer de maatregelen juist moet gebruiken en onderhouden. De maatregelen moeten energetisch zo goed mogelijk zijn ingeregeld. Doelmatig beheer en onderhoud blijft hier dus een aandachtspunt.

Inrichting, huurder en verhuurder

Twee begrippen komen regelmatig terug in deze handreiking. Het gaat om het begrip inrichting en het begrip drijver van de inrichting. Ze hebben geen betrekking op artikel 2.15, maar het is wel goed om deze begrippen hier toe te lichten.

De begrippen raken de discussie over huurder en verhuurder. Wie investeert in energiebesparing en wie profiteert daar van? Dit is het zogenoemde split incentives probleem. Dit onderdeel bespreekt:

- Inrichting en drijver van de inrichting
- Wie is de drijver van de inrichting?
- Split incentives

Inrichting en drijver van de inrichting

Het Activiteitenbesluit en de verplichting om energie te besparen is van toepassing voor 'inrichtingen'. Het legt de verantwoordelijkheid om het milieu te beschermen bij de 'drijver van de inrichting'.

In artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer is het begrip inrichting als volgt gedefinieerd:

Elke door de mens bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid die binnen een zekere begrenzing pleegt te worden verricht.

Er is bijna altijd sprake van een inrichting als een bedrijf jaarlijks meer dan 25.000 m³ gas of meer dan 50.000 kWh elektriciteit verbruikt .

Eén gebouw kan (maar hoeft niet) uit meer inrichtingen te bestaan. Van één inrichting (Zie artikel 1.1, vierde lid, van de Wet milieubeheer) is sprake als:

- Het gaat om installaties die onderling technische, organisatorische of functionele binding hebben, en
- Tot een onderneming (of instelling) behoren

Als in een gebouw sprake is van onvoldoende organisatorische bindingen, kan de rechter het gebouw beschouwen als een verzameling van aparte inrichtingen.

De gezamenlijke voorzieningen (zoals de stookinstallatie, ventilatiesystemen, et cetera) vormen één aparte inrichting waar de eigenaar van het gebouw de inrichtinghouder is. Om een aparte inrichting te vormen moeten de gezamenlijke voorzieningen wel een bepaalde omvang hebben. Gebouwen die vallen binnen de grenzen van artikel 2.15 zullen daar in de praktijk altijd aan voldoen (Zie bijlage 1, onderdeel C, van het Besluit omgevingsrecht).

Voor de beoordeling of er organisatorische bindingen aanwezig zijn, is voor de rechter vooral van belang in welke mate de eigenaar van het bedrijfsgebouw zeggenschap heeft over de individuele bedrijven in het gebouw. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de huurovereenkomst. Hierin zijn mogelijk de privaatrechtelijke mogelijkheden en/of beperkingen over de mate van zeggenschap van de eigenaar en/of gebruiker geformuleerd.

Wie is de drijver van de inrichting?

Bij verhuurde gebouwen of gebouwen waarbij sprake is van meer gebruikers, geldt in het algemeen dat degene die het in zijn macht heeft om de 'overtreding' te beëindigen, aan te merken is als drijver. Dit is niet altijd vooraf vast te stellen. Het hangt vaak af van de inhoud van de huurcontracten.

Vaak is de gebouweigenaar aan te spreken op de gebouwgebonden erkende maatregelen. De gebruiker van het gebouw is aan te spreken op de maatregelen die gerelateerd zijn aan de organisatievoering. Overigens geldt dat er altijd maar één drijver van een inrichting is. Van één gebouw kunnen wel twee drijvers zijn, maar alleen als er twee inrichtingen in dit gebouw zijn.

Daarom is het nodig om in een gesprek met de huurder te achterhalen wie het in zijn macht heeft om de maatregelen te treffen. Vraag als toezichthouder voor het bedrijfsbezoek de huurcontracten op. Het

gesprek kan dan duidelijkheid bieden over wie de drijver van de inrichting is.

Split incentives

Het komt in de praktijk regelmatig voor dat de verhuurder kosten maakt. Hij investeert bijvoorbeeld in dubbel glas terwijl de huurder lagere energiekosten krijgt. Dit is het probleem van de split incentives.

Er zijn oplossingen voor dit probleem. Maar deze oplossingen zijn er niet via wetgeving of anderszins vanuit de Rijksoverheid. Dit is namelijk privaatrechtelijke kwestie tussen huurder en verhuurder of beheersorganisatie. Het economische probleem van split incentives (veroorzaakt door de bestaande vorm van huurcontracten) moet in de eerste plaats worden opgelost door de marktpartijen onderling (huurder, verhuurder, eigenaar, beheersorganisatie). De overheid is hooguit een ondersteunende partij.

Bij het aangaan van een nieuw huurcontract (of andere privaatrechtelijke overeenkomst) zijn split incentives te voorkomen. Hulpmiddelen bij split incentives zijn:

- de [Menukaart Green Lease](#) waarin een format voor 'duurzame huurcontracten' te vinden is,
- het [Duo Label](#) zet in op samenwerking tussen vastgoedeigenaar en huurder. Met een 'gesplitst zicht' op energiebesparing wordt inzichtelijk hoe zowel huurder al verhuurder kunnen profiteren van de besparing,
- [ESCO's](#), Energy Service Companies, hierbij besteedt een eigenaar of gebruiker van een gebouw de energievoorziening en –management uit aan de ESCO. De ESCO financiert de investeringen in energiebesparende maatregelen. De huurder en verhuurder krijgen dan een gegarandeerd lagere energierekening.

Het Platform Duurzame Huisvesting heeft met een aantal stakeholders een [handreiking en checklist](#) opgesteld over de split incentives. Deze moet het voor toezichthouders makkelijk maken om het gesprek aan te gaan met huurder en verhuurder. De handreiking is concreet uitgewerkt in een checklist die inzichtelijk voor alle toezichthouders is te gebruiken. Zo kan samen tot afspraken gekomen worden om tot energiebesparende maatregelen te komen.

De handreiking richt zich op vastgoed (kantoren, scholen en zorg- en welzijnsinstellingen). Maar de systematiek is goed toepasbaar op andere bedrijfstakken.

Let wel, de handreiking geeft handvatten maar is niet gebaseerd op wetgeving.

Meer informatie

Meer informatie over energiebesparing is beschikbaar op de volgende websites:

- De [subsiemogelijkheden](#), op de website van RVO
- De [Kenniskbank Energiebesparing en Winst](#)
- De [klimaatmonitor](#)
- Het [Kompas Energiewetgeving Gebouwen](#)
- De [Wetchecker energiebesparing](#)

equivalent

het begrip equivalent is vooral van belang voor bedrijven die verwarming door restwarmte of stadsverwarming gebruiken.

informatie over maatregelenlijsten

Dat neemt niet weg dat iedereen zijn energiebesparingsvoordeel kan doen met de informatie in de maatregelenlijsten.

Toelichting terugverdientijd

De terugverdientijd:

Investeringsom, inclusief kapitaalkosten, gedeeld door de besparing op energieverbruik plus eventuele wijzigingen in de exploitatiekosten.

De waarde van de energiebesparing is de energieprijs van de te besparen energie (marginale prijs).

Afdwingen erkende maatregel

Anders ligt het wanneer een bedrijf 'sectorvreemde' activiteiten uitvoert. In dat geval kan de drijver en het bevoegd gezag voor deze 'sectorvreemde' activiteit een bestaande erkende maatregel lijst gebruiken van een andere sector. Karakteristieken van sectoren onderling kunnen verschillen. Daarom moeten partijen de toepasbaarheid (op basis van terugverdientijden) na gaan.

Bijvoorbeeld klaslokalen die binnen een onderneming aanwezig zijn voor 'in huis opleidingen'. Deze hebben andere bedrijfstijden dan een klaslokaal in een 'echte' onderwijsinstelling. Mogelijk is er voor de 'sectorvreemde' activiteit geen lijst beschikbaar of kiest de ondernemer ervoor deze niet te gebruiken. In dat geval geldt de algemene energiebesparingsverplichting van artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit.

Colofon

URL: <https://www.infomil.nl/onderwerpen/duurzaamheid-energie/energiebesparing/handreiking-erkende/>

Datum: 22 februari 2019

Dit is een publicatie van:

Kenniscentrum InfoMil

www.infomil.nl

Post

Kenniscentrum InfoMil

Postbus 2232

3500 GE Utrecht

Bezoek

Kenniscentrum InfoMil

Lange Kleiweg 34

Rijswijk

Kenniscentrum InfoMil is onderdeel van Rijkswaterstaat Leefomgeving van Rijkswaterstaat, de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Meer over Rijkswaterstaat vindt u op www.rijkswaterstaat.nl.